

TIDENS KORTHET

INSPIRASJONSMATERIALE

I dette heftet finner dere oppgaver til for- og etterarbeid og ideer til samtaler og diskusjoner.

Undervisningsopplegget har mål fra K 06 og kan brukes i flere fag.

Heftet er til inspirasjon, du velger selv fag og tidsbruk. Heftet inneholder også praktisk informasjon og kontaktinformasjon i forbindelse med billettsalg eller andre henvendelser.

Praktisk informasjon

Billetter og priser

Billetter til forestillingen fås kjøpt via teatrets markedsavdeling.

Ta kontakt med Hans-Pål på tlf. 96 51 10 00 eller e-post hans@ht.tr.no

Pris: 130,- per elev, og 1 lærer gratis per klasse

For datoer og spilletidspunkt, se vår hjemmeside www.ht.tr.no

Tilgjengelighet

Hålogaland Teater har tilrettelagte plasser for rullestolbrukere, og vi har teleslynger til utlån for hørselshemmede.

Vennligst opplys ved bestilling dersom det er behov for rullstolplass. Teleslynge fås i billettluken på teatret.

Varighet: ca. 1 time og 20 minutter

Urpremiere på Festspillene i Nord-Norge 2018.

Tromsøpremiere: 27. Oktober

Spilleperiode: 27. Oktober-10. November

Om stykket

Tidens Korthet er et vilt eventyr fra virkeligheten. Det handler om å seile inn i det ukjente, inn i uværet og isen for å vinne makt, ære og nytt land – med tap, katastrofe og død i kjølvannet.

I *Tidens korthet* får vi høre stemmen til en mann som har vært taus i 400 år, for dette er fortellingen om sjøfareren og oppdageren Jens Munk som i 1619 dro ut for å finne Nordvestpassasjen. Med sine 67 mann, fordelt på linjeskipet «Enhiørningen» og jakten «Lamprenen», skulle han finne snarveien til Østen og rikdommen på oppdrag fra kong Christian IV. Det er biografien om Jens Munk, skrevet av Torkild Hansen, som har inspirert Lars Saabye Christensen til å skrive diktsyklusen denne forestillingen er basert på. Trond Peter Stamsø Munch forteller historien, eller skal vi si historiene – for det er også en personlig fortelling i dette. Skuespillerens far het Jens Munch, og det er fra bokhylla etter ham at biografien om Jens Munk kommer.

Urpremiere på Festspillene i Nord-Norge 2018.

Forestillinger i Tromsø høsten 2018.

Produksjon

Dramaturg: Tale Næss

Dramatiker: Lars Saabye Christensen

Komponist og musiker: Hildur Guðnadóttir

Visuell konsulent: Yngvar Julin

Stor takk til Mari Lotherington: Lys- og lydavdelingen på Trøndelag Teater og lydavdelingen på Hålogaland Teater

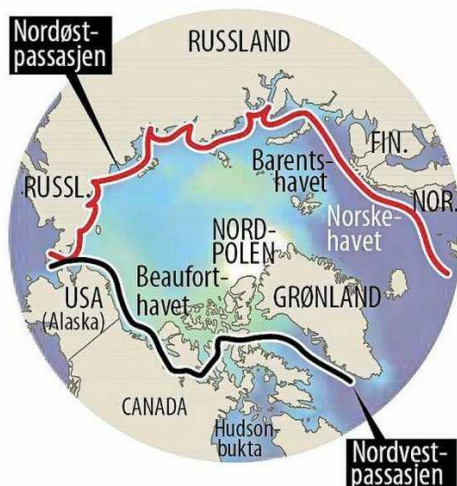
Regi: Egill Heiðar Anton Pálsson

Skuespiller: Trond Peter Stamsø Munch

Nordvestpassasjen

Nordvestpassasjen er en passasje over vann imellom Atlanterhavet og Stillehavet langs Nord-Amerikas nordlige kyst, altså langs Canada og Alaska, som man allerede på 1400-tallet begynte at lete etter. Passasjen ligger nordvest for Europa, derav navnet. I 1903-1906 ble den arktiske oppdagelsesreisende, nordmannen Roald Amundsen, den første som seilte igjennom Nordvestpassasjen. På grunn av is i farvannene er passasjen ikke brukbar som sikker rute for segling. I stedet for Nordvestpassasjen ble Panamakanalen anlagt i 1913 som en sjøvei fra Atlanterhavet til Stillehavet.

Gjøa

Den 16. juni 1903 seilte Roald Amundsen ut fra Oslo i Gjøa. Den 31. august 1906 nådde Amundsen Nome i Alaska, som den første gjennom Nordvestpassasjen.

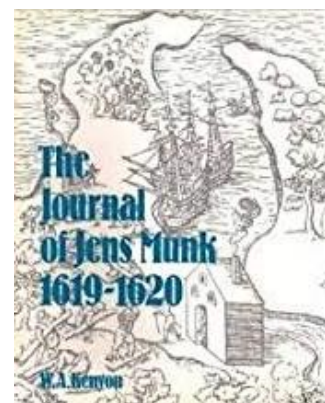
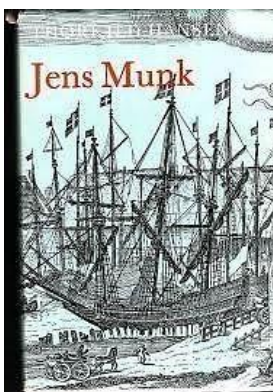
Jens Munk -polfarer og sjøkaptein

(født 3. juni 1579 i Barbu ved Arendal, død 28. juni 1628 i København) var en dansk-norsk oppdagelsesreisende.

I 1619 ble han leder for en ekspedisjon Christian 4 sendte ut for å finne Nordvestpassasjen. Ekspedisjonsskipene var fregatten *Enhiørningen* og jakten *Lamprenen*. Ekspedisjonen seilte inn i Hudson Bay og overvintret ved munningen av Churchill River, ca. 57° n.br. I løpet av vinteren døde 63 mann av skjørbuk. Munk og de to gjenlevende av mannskapet klarte i midten av juni 1620 å få *Lamprenen* under seil og nådde Bergen i slutten av september.

Munk har skildret ferden i *Navigatio septentrionalis*

Før forestillingen

For at elevene skal få best mulig utbytte av teaterbesøket anbefaler vi at dere har lest innledninga om teaterstykket og at dere samtaler rundt hovedpersonen Jens Munk og Nordvestpassasjen.

Utdypende samtale om tema

- Historien om Jens Munk kan gjenfortelles på bakgrunn av hans journal og memoarer fra reisen. Hvorfor er det viktig å bringe denne historien videre?
- Nordvestpassasjen var en snarvei til Østen for å få lettere tilgang til rikdommene i øst. Hvilken betydning tror dere en kortere handelsvei hadde for Europa? Hvilken rikdom refereres det til i Østen?
- Munk og hans besetning på 64 mann møtte på mange store utfordringer underveis. Hva tror dere disse utfordringene var?
- Munk seilte inn i det ukjente, inn i uværet og isen for å vinne makt, ære og nytt land. Reisen endte med store tap, likevel overlevde han sammen med to andre menn på mirakuløst vis. Det at de overlevde fikk ingen anerkjennelse til tross for at det var en bragd. Hvorfor tror du at de ikke ble godt tatt imot da de returnerte etter måneder på ishavet?
- Hovedpersonen i forestillingen forteller også en personlig historie om seg selv og sin far som også het Jens Munch. Hva kan årsaken være til at disse historiene fortelles parallelt?

Etter forestillingen

Etter forestillingen kan klassen jobbe med en eller flere av disse oppgavene for å oppsummere og bearbeide teateropplevelsen. Her vil du finne varierte oppgaver som treffer mål fra flere trinn. Oppgavene innbyr til refleksjon, diskusjon, tekstskaping og kreativitet.

Samtale om personer og innhold

- Snakk sammen om opplevelsene fra teaterforestillingen. Hva gjorde spesielt inntrykk på deg og hvorfor? Beskriv tanker du sitter igjen med.
- Forestillingen er en auditiv fortelling der lydbildene skapes underveis. Hvordan påvirkes publikum av dette? Hva synes du om å gjøre det på denne måten?
- Lyd og tekst legges oppå hverandre. Datid og nåtid møtes. Bruken av headsettet markerer akkurat dette tydelig i forestillingen - på hvilken måte?
- Hvem var sjøfareren Munk?
  - Hva får vi vite om hovedpersonens tanker underveis?
  - Hvilke tanker har han om oppdraget og om livet?
  - Hvor henter han overlevelseskraften fra?
- Fortellingen er basert på episke dikt av Lars Saabye Christensen. La dere merke til denne tekstformen i formidlingen? Evt. på hvilken måte?

Refleksjonsoppgave

- Hovedpersonen forteller også en personlig fortelling om sin far Munch. Er det en sammenheng mellom de to historiene?
- Hva kan drivkraften til fortellingene være?
- Finnes det eksempler på personer eller situasjoner i dag som kan minne om historien til Jens Munk?

Dokumentasjon i dagens samfunn

Biografien om Munk er basert på hans egne notater på papir. Han og mange andre skrev ned historien sin, og på denne måten får vi kunnskap og kjennskap til viktig og spennende hendelser. I dag er det ikke like vanlig å dokumentere på papir/brev. Verdifull dokumentasjon må vike for elektroniske formidlinger mellom oss mennesker.

Ikke like mange skriver dagbøker slik de gjorde før. Dagens ungdom bruker sosiale media, der brev og e- poster ikke er like mye brukt og tilgjengelig som før.

Hvordan påvirker denne endringen våre etterkommere? Har de like stor tilgang til dokumentasjon som tidligere? Sitt gjerne i sirkel og snakk sammen om denne endringen på godt og vondt. Er det noe verdi i tidligere nedskrevne dokumenter?

Skriveoppgaver

Stemning

Skriv ei kort skildring av ei stemning. Du velger selv hvilken stemning du skal skildre, men la deg inspirere av teaterstykket. Bruk virkemidlene metafor og kontrast i skildringen din. Lag en passende overskrift til stemningen du har valgt.

Mestring

De fleste mente at Munk ikke lyktes i sitt oppdrag selv om han overlevde den strabasiøse ferden mot Nordvestpassasjen. Det å ikke nå målene vi har satt for oss selv og å ikke føle mestring gjør noe med oss mennesker. Skriv en tekst om en som ikke mestrer et mål han har satt seg. Velg selv hvilken type tekst du skriver og lag ei passende overskrift.

Del historien

Hovedpersonen deler en viktig fortelling til oss. Skriv en historie der du deler en fortelling fra barndommen din. Innled fortellingen med å si noe om hvorfor denne historien har betydning for deg.

Dikt

Velg en av diktoppgavene under:

- Lag et Biodikt om en av hovedpersonene det fortelles om i de to parallell-historiene. Framfør diktene i klassen, og let etter likheter eller forskjeller mellom disse to mennene.
- I forestillingen får vi høre hva sjøfareren Munk tenker og hvordan han hele tiden snakker med seg selv med sin indre stemme. Skriv et kaosdikt hvor du lar ordene flyte fritt. Velg selv hva diktet handler om, men din indre stemme må komme godt fram i diktet. Overskrift: Min indre stemme

Kreative oppgaver

Sett lyd på det

Ved å sette sammen ulike elementer av lyd kan vi skape ulike stemninger. Klassen deles inn i små grupper som skal velge ei stemning eller et øyeblikk de skal prøve å gjenskape ved hjelp av ulike gjenstander de finner rundt seg. Klarer de å få fram at det er vinter, at det regner og blåser, at det er skummelt, at det er kramsnø og kaldt, eller klarer de å få fram at det er varmt og sola skinner? Elevene leker seg med å lage lyd til sin stemning eller sitt øyeblikk og når de er fornøyd tar de opp lyd med mobilene sine. Lyden spilles av til de andre i klassen som skal snakke sammen i grupper og gjette på hva de hører.

Et hav av is

I forestillingen var det lett å forestille seg hvordan isødet på vei til Nordvestpassasjen var basert på lydene som ble skapt underveis i forestillingen. Velg en av oppgavene under:

- Lag et bilde av isødet ved hjelp av teknikken kollage. Bruk ukeblader, reklamer, aviser eller riv opp ark du har malt i ulike blåfarger og lag et dramatisk bilde av is og hav.
- Mal fram isødet ved bruk av maling og masse vann på et tykt ark/akvarell ark. Skap de dramatiske bølgene og isblokkene.

Format A3. Lag utstilling i klasserommet av de ferdige produktene.